

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчальної роботи

Л. М. Янович

“27” листопада 2015 року

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

Індивідуально-орієнтоване консультування і психотерапія

Галузь знань: 0301 Соціально-політичні науки

Напрямок підготовки: 7.030103 ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

V курс

РОЗРОБНИКИ:

Тичина І.М., кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної та практичної психології

Гречуха І.А., асистент кафедри соціальної та практичної психології

Шмиглюк О.Г., асистент кафедри соціальної та практичної психології

2015-2016

Інструктивно-методичні матеріали затверджено на засіданні кафедри соціальної та практичної психології

“4” червня 2015 року, протокол № 10

Зав. кафедрою _____ проф. І.Г. Батраченко

Схвалено методичною комісією соціально-психологічного факультету

“10” червня 2015 року, протокол №11 .

Голова _____ проф. Л. П. Журавльова

Схвалено вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка

“27” листопада 2015 року, протокол №4 .

Проректор з навчальної роботи _____ Л. М. Янович

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Індивідуально-орієнтоване консультування і психотерапія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів спеціальності 7.03010301 «Практична психологія».

Предметом вивчення «Індивідуально-орієнтоване консультування і психотерапія» є загальні теоретичні та методологічні основи консультаційного та психотерапевтичного процесу, особливості побудови психотерапевтичного стосунку, а також стратегії надання психологічної допомоги.

Міждисциплінарні зв'язки: «Загальна психологія», «Практикум з консультативно-тренінгової роботи», «Вікова психологія», «Психодіагностика», «Основи психокорекції».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: Теоретичні основи індивідуального консультування і психотерапії. Практичні аспекти перебігу консультативного і терапевтичного процесів.

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни «Індивідуально-орієнтоване консультування і психотерапія» є набуття майбутніми психологами знань і навичок організації консультаційної та психотерапевтичної роботи, вивчення основних напрямків психотерапевтичної допомоги, а також методів і технік, що в ній використовуються.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Індивідуально-орієнтоване консультування і психотерапія» є:

- ознайомлення з методологічними й теоретичними засадами надання консультаційної та психотерапевтичної допомоги;
- оволодіння знаннями стосовно особливостей психологічної допомоги у відповідності до різних психологічних напрямів;
- формування умінь та навичок здійснення психодіагностики особистісних проблем та надання консультаційної та психотерапевтичної допомоги.

По завершенню вивчення курсу студенти повинні **знати:**

- методологічні й теоретичні засади надання консультаційної та психотерапевтичної допомоги;
- загальні принципи надання консультаційної та психотерапевтичної допомоги;
- основні етапи та процедуру консультаційного та психотерапевтичного процесу;
- основні напрямки надання психотерапевтичної допомоги;
- особливості здійснення психодіагностики особистісних проблем;
- специфіку проведення індивідуальної психотерапії.

вміти:

- планувати та організовувати консультаційний і психотерапевтичний процес, формулювати терапевтичні задачі;
- здійснювати психодіагностику та інтерпретувати психологічні проблеми клієнта;
- застосовувати методи і техніки в процесі консультаційної та психотерапевтичної роботи з клієнтом.

Навчальна дисципліна «Психології професійного і особистісного зростання» викладається на V курсі, в I семестрі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 72 години, 2 кредити ЄКТС.

Форма проведення занять: лекції, практичні та лабораторні заняття.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів - 2	Галузь знань 0301 Соціально-політичні науки	Нормативна*	
Модулів - 2	Спеціальність 7.03010301 «Практична психологія»	Рік підготовки**	
Змістових модулів - 2		5 - й	5 - й
		Семестр	
		I	I
Загальна кількість годин – 72		Лекції:	
	4 год.	2 год.	
	Практичні:		
	4 год.	2 год.	
	Лабораторні:		
	16 год.	2 год.	
	Самостійна робота:		
	40 год.	58 год.	
	Індивідуальні завдання:		
	8 год.	8 год.	
	Вид контролю:		
	Екзамен.	Екзамен.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 самостійної роботи студента – 3,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Спеціаліст		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 33 % : 67 %

для заочної форми навчання – 7 % : 93 %

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		Л.	П.	Лаб.	Інд.	С.р.		Л.	П.	Лаб.	Інд.	С.р.
Модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ І ПСИХОТЕРАПІЇ												
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи індивідуального консультування і психотерапії</i>												
Тема 1. Основні поняття і загальна характеристика психологічного консультування і терапії.	12	4	2			6	14	2	2			10
Тема 2. Первинне інтерв'ю. Ідентифікація проблеми та збір інформації на початковому етапі роботи з клієнтом	12			4		8	10					10
Тема 3. Помилки і ускладнення консультаційного і терапевтичного процесів та способи їх подолання. (ТСО)	10					10	10					10
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)*	2				2		2				2	
Разом за модулем 1	36	4	2	4	2	24	36	2	2		2	30
Модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕБІГУ КОНСУЛЬТАТИВНОГО І ТЕРАПЕВТИЧНОГО ПРОЦЕСІВ												
<i>Змістовий модуль 2. Практичні аспекти перебігу консультативного і терапевтичного процесів</i>												
Тема 4. Ключові процеси і явища в ході терапевтичної взаємодії. Опанування базових технік та процедур в межах основних психотерапевтичних підходів.	8		2	2		4	9			2		7
Тема 5. Підготовка та початковий етап роботи з клієнтом в межах когнітивно-поведінкового підходу в психотерапії.	8			4		4	7					7
Тема 6. Використання методів роботи когнітивно-поведінкової моделі психотерапії	10			6		4	7					7
Тема 7. Домашнє завдання і ефективність терапевтичного	4					4	7					7

процесу (ТСО)												
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)*	6				6		6				6	
Разом за модулем 2	36		2	12	6	16	36			2	6	28
Усього годин	72	4	4	16	8	40	72	2	2	2	8	58

** Виконання ІНДЗ (ПОЗ) здійснюється за рахунок годин на самостійне опрацювання*

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота є невід'ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань до практичних занять;
- виконання практичних завдань до лабораторних занять;
- конспектування першоджерел;
- підготовка рефератів;
- виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань;
- підготовка до підсумкових модульних робіт;
- підготовка до екзамену.

Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає опрацювання питань теми практичного заняття. Ці питання могли як розглядати під час лекції, так і виноситися на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки.

- Визначте питання для підготовки (Ви маєте розглянути усі питання, зазначені у плані практичного заняття).
- Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або на кафедрі) джерела, зазначені у списку основної літератури до заняття. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Визначте розділи (теми або параграфи), в яких розкрито питання практичного заняття.
- Прочитайте ці розділи.
- Складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.
- Визначте основні поняття, які Ви повинні засвоїти.
- Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями теми.
- Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки по прочитаному матеріалу.
- Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися на консультації до викладача.
- Перевірте, як Ви засвоїли опрацьоване питання. Ви можете це зробити, відповівши на тестові питання до теми або розв'язавши практичні завдання.

Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників.

Алгоритм підготовки.

- Прочитайте запропоноване першоджерело.
- Правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).
- Складіть план (простий або складний).
- Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.
- Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці, графіки тощо.
- Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Підготовка рефератів передбачає глибокий та детальний аналіз проблеми, винесеної у темі реферату.

Алгоритм підготовки.

- Ознайомтеся з вимогами до реферату.
- Підберіть літературу, у якій розкривається тема реферату. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Складіть план реферату.
- Опрацюйте літературні джерела, користуючись порадами до конспектування першоджерел.
- Систематизуйте опрацьований матеріал відповідно до плану реферату.
- Дайте власний критичний аналіз та оцінку висвітленої проблеми.
- Оформіть реферат відповідно до вимог.
- На основі реферату підготуйте усну доповідь на практичне заняття.

Підготовка до лабораторного заняття передбачає виконання професійно-орієнтованого завдання у відповідності з алгоритмом, представленим у посібнику: *Професійно-орієнтовані завдання з психології: Навчальний посібник / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – 566 с.*

Підготовка до підсумкової модульної роботи (ПМР) та екзамену має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з переліком питань та завдань до ПМР або екзамену.
- Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в робочій програмі або інструктивно-методичних матеріалах).
- Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
- Визначте рівень знань з кожного питання.
- Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до практичних занять та виконання завдань до лабораторних занять.
- Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або виконайте практичне завдання.

Примітка: якщо ви маєте труднощі у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, ви можете звернутися за консультацією до викладача. Час проведення консультацій зазначений у Графіку проведення консультацій (кафедра соціальної та практичної психології).

Модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ І ПСИХОТЕРАПІЇ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		Л.	П.	Лаб.	Інд.	С.р.		Л.	П.	Лаб.	Інд.	С.р.
Модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ І ПСИХОТЕРАПІЇ												
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи індивідуального консультування і психотерапії</i>												
Тема 1. Основні поняття і загальна характеристика психологічного консультування і терапії.	12	4	2			6	14	2	2			10
Тема 2. Первинне інтерв'ю. Ідентифікація проблеми та збір інформації на початковому етапі роботи з клієнтом	12			4		8	10					10
Тема 3. Помилки і ускладнення консультаційного і терапевтичного процесів та способи їх подолання. (ТСО)	10					10	10					10
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)*	2				2		2				2	
Разом за модулем 1	36	4	2	4	2	24	36	2	2		2	30

Лекційне заняття №1-2.
 Практичне заняття №1.
 Лабораторні заняття №1-2.

Кількість оцінюваних занять у 1 модулі: 1 практичне заняття, 2 лабораторних занять.

Для зарахування 1 модуля студенти мають одержати не менше 4 оцінок (це мінімальна кількість обов'язкових оцінок).

Обов'язкові види робіт:

- опрацювати питання з плану практичного заняття;
- опрацювати основні поняття;
- пройти перевірку рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання на консультації у викладача;
- оформити звіти за результатами лабораторних занять.

Тема 1. **ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ І ТЕРАПІЇ**

Мета: формувати у студентів уявлення про специфіку індивідуально-орієнтоване консультування та психотерапію, поглиблювати знання про професійну підготовку психолога практика

Професійна спрямованість: усвідомлення специфічних відмінностей процедури та критеріїв ефективності на різних рівнях психологічної допомоги.

План:

1. Рівні психологічної допомоги:
 - психологічна просвіта
 - психологічна діагностика
 - психологічна корекція
 - психологічне консультування
 - психотерапія
2. Індивідуально-орієнтоване консультування як вид психологічної допомоги.
 - Поняття про психотерапевтичне консультування
 - Завдання психотерапевтичного консультування
3. Етапи консультативного процесу:
 - Зміст та завдання дослідницької частини
 - Зміст та завдання терапевтичної частини
 - Етапи консультаційної бесіди в межах різних підходів.
 - Етапи просування клієнта по процесу психологічного консультування.
4. Спілкування консультанта і клієнта в межах консультативної бесіди.
 - Стратегії спілкування (імперативна, маніпулятивна, діалогічна)
 - Бар'єри спілкування (смісловий, моральний, мотиваційний, інтелектуальний, емоційний, естетичний)
5. Принципи консультування
 - Методологічні принципи (принцип причинності, «консультативний альянс», «проблемна діагностика»)
 - Етичні принципи («не нашкодь», «обережність і терпіння», «чесність і відвертість», «професіоналізм і конфіденційність»)
6. Професійні установки і особистісні якості консультанта

Основні поняття	психологічної допомоги, психологічна просвіта, психологічна діагностика, психологічна корекція, психологічне консультування, психотерапія, психотерапевтичне консультування, принципи консультування, стратегія консультування
------------------------	--

Література

1. Абрамова Г.С. Практическая психология Учебник для студентов вузов — Изд 6-е., перераб. и доп. — М : Академический Проект, 2001. — 480 с.
2. Айви А. Е., Айви М. Б., Саймэк-Даунинг Л. Психологическое консультирование и психотерапия. Методы, теории и техники: практическое руководство. — М., 1999 - 487 с.
3. Ахола Т., Фурман Б. Краткосрочная позитивная психотерапия. Пер с англ. Лариной Л.Б.Методическое пособие. – СПб: Изд-во «Речь», 220 с.
4. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник. - К.: Четверта хвиля, 2004. – 256 с.
5. Горностай П.П., Васьковская С.В. Теория и практика психологического

- консультирования: Проблемный подход. – Киев: Наук. Думка, 1995. – 128 с.
6. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования. – М.: «Академический проект», 1999.
 7. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования. – СПб.: Питер, 2002. – 464 с.
 8. Основы практичної психології/ В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін.: Підручник. К.: Либідь, 1999. – 536с.
 9. Пезешкян Н. Торговец и попугай. Восточные истории и психотерапия: Пер. с нем./Общ. ред. А.В. Брушлинского и А.З. Шапиро, предисл. А.В. Брушлинского, коммент. А.З. Шапиро. — М.: Прогресс, 1992. — 240 с.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема 1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ І ТЕРАПІЇ.

Мета: ознайомлення студентів з основами психологічної консультації і психотерапії як окремих форм психологічної допомоги.

Професійна спрямованість: уміння розрізняти основні теоретичні парадигми в сучасній психотерапевтичній практиці.

План:

1. Психологічна консультація і психотерапія як окремі форми психологічної допомоги.
2. Мета, завдання, цілі і види консультування і терапії в індивідуальній праці.
3. Психотерапевтичний процес і його етапи.
4. Основні теоретичні парадигми в сучасній психотерапевтичній практиці. Коротка характеристика психодинамічного, бехавіорально-когнітивного, гуманістично-екзистенціального та системного напрямку.

Основні поняття	<i>психологічна консультація, психотерапія, індивідуальна психотерапія, контракт, директивна/недирективна модель консультативної допомоги, психотерапевтичний контракт, захисні механізми</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

- опрацювати питання
- опрацювати основні поняття

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	1 оцінка
▪ тестова перевірка знань	1 оцінка

Література

Основна література:

1. Алешина Ю. Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. – Изд. 2-е. – М.: Независимая фирма «Класс», 1999. – сс. 3-13. (Общее представление о психологическом консультировании).
2. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник. – К.: Четверта хвиля, 2004. – сс. 8-44 (Специфіка практичної психологічної допомоги).

3. Елизаров А. Основы индивидуального и семейного психологического консультирования. – М.: Ось. – 2003.
4. Кочюнас Р., Основы психологического консультирования. М.: "Академический проект", 1999.
5. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования. – СПб.: Питер, 2002. – сс. 12-29.

Додаткова література:

1. Осипова А.А., Общая психокоррекция. Учебное пособие. М.: СФЕРА, 2002. – сс. 182-194.
2. Психотерапия: Учебник. 3-е изд. Под ред. Б. Д. Карвасарского. – СПб: Питер, 2008. – сс. 15-34 (Определение психотерапии и содержание основных понятий), сс. 307-314 (Индивидуальная психотерапия).
3. Цимбалюк І. М. Психологічне консультивання та корекція. (Навч. посібн.) – К.: ВД «Професіонал», 2007. – сс. 13-62 (Загальні засади організації психологічного консультивання).

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте основні теоретико-методологічні основи психологічної консультації і психотерапії як окремої форми психологічної допомоги.
2. Здійсніть коротку характеристику основних теоретичних парадигм в сучасній психотерапевтичній практиці.

ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ

ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ № 1-2

Тема 2. ПЕРВИННЕ ІНТЕРВ'Ю. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПРОБЛЕМИ ТА ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ РОБОТИ З КЛІЄНТОМ

Мета: ознайомлення студентів із технологією проведення первинного інтерв'ю

Професійна спрямованість: вироблення умінь та навичок виділення психологічної проблеми із запиту клієнта та проведення первинного інтерв'ю.

План:

1. Аналіз консультативного запиту.
2. Первинне інтерв'ю, його зміст та структура.
3. Технологія первинного інтерв'ю.

Основні поняття	<i>скарга клієнта, консультативний запит, психологічна проблема, терапевтичні завдання, консультативний контакт, терапевтичний (робочий) альянс, рапорт, психологічний контракт, первинне інтерв'ю, ознайомче / діагностичне інтерв'ю, перенос, контрперенос, опір, конгруентність, безумовне позитивне ставлення, емпатія, психологічний анамнез, активне слухання, відкриті / закриті / дзеркальні / спонукальні / навідні питання, ідентифікація, проекція</i>
------------------------	---

Професійно-орієнтовані завдання.

1. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернулася клієнтка (Тетяна, 28 років, неодружена, працює менеджером проектів у торгівельній компанії) « Я почуваю себе дуже погано, пригнічено, мені здається, що моє життя іде в нікуди, у мене нічого не виходить, я тільки усім приношу розчарування і ні на що не здатна. У мене проблеми на роботі, я уже три тижні реально не можу робити проект, який мені доручили, і я підведу своє керівництво. Я за три тижні нічого не зробила. Я прихожу

на роботу і тупо дивлюся в комп'ютер або гуляю по інтернету, але реально ніяких кроків по проєкту не роблю. І взагалі у мене якась криза, мені нічого не хочеться... »

2. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернувся клієнт (Андрій, 21 рік, неодружений, навчається на 4-му курсі історичного факультету) «Я не розумію, що зі мною відбувається. Я не можу вчитися, мені дуже важко заставити себе сісти вчитися, а коли вчу – то нічого не запам'ятовую. Мені нічого не хочеться, у мене немає ніякого задоволення від життя. Раніше я спілкувався з друзями кожен день, ходив у спортзал, ходив на пари, мене навіть вибрали на посаду президента товариства студентів-істориків, але я нічого не роблю, мені здається, що моє життя завалилося, що у мене немає майбутнього, що я усіх підводжу. Це просто жах...»
3. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернулася клієнтка (Катя 25 р, одружена, працює оператором в кол-центрі). «Розумієте, я відчуваю, що знаходжуся не на своєму місці... Сама я закінчила психологічний факультет, психолог за освітою, але працюю в кол-центрі. Мені і хочеться працювати за фахом, але є відчуття, що я не справляюся. Для мене бути психологом – це велика відповідальність! Я боюся нашкодити людям, тому простіше залишатися на теперішній роботі. Але серце моє не тут... »
4. У Вас приватна консультативна практика. За психологічною допомогою звернулася 40-ка річна клієнтка (Наталія, 40 років, розлучена, має сина). «Я себе почуваю дуже поганою мамою. Не можу знайти спільну мову із рідним сином. Останнім часом син мене зовсім не слухає. Він приходить до дому зі школи, уникає спілкування зі мною, закривається у своїй кімнаті та гучно вмикає музику . Просто ігнорує мене....Це жах!!»

Обов'язкова програма при виконанні професійно-орієнтованих завдань

1. Проаналізуйте консультативне звернення. Змодельуйте та продемонструйте фрагмент роботи із клієнтом (первинне інтерв'ю), в ході якого відбувається довізнання проблеми, формулювання реалістичних очікувань, запиту у клієнта та визначення напрямків майбутньої роботи.
2. Формулювання проблеми (сукупності проблем) та цілей терапевтичної роботи (цілі мають співставлятися із проблемами).

Завдання для самостійної роботи

-
- опрацювати питання
 - опрацювати основні поняття
 - виконання професійно-орієнтованого завдання
-

Оцінювання

-
- звіти на лабораторних заняттях
-
- 2 оцінки

Література

Основна література

1. Абрамова Г.С. Введение в практическую психологию. – Екатеринбург: Деловая книга. – М.: Академия, 1995. – 224 с.
2. Айви А.Е., Айви М.Б., Саймэк-Даунинг Л. Психологическое консультирование и психотерапия. Методы, теории и техники: практическое руководство. – М., 2000 – 487 с.

3. Белановский С.А. Индивидуальное глубокое интервью. – М.: Наука, 1993
4. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика: (Учебное пособие). – К.: Укртехпрес, 1997. – 216 с.
5. Васьківська С.В. Організація консультативної взаємодії // Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник. – К.: Четверта хвиля, 2004. – С. 45-84.
6. Глэддинг С. Исследование и идентификация целей // Глэддинг С. Психологическое консультирование. 4-е изд. – СПб.: Питер, 2002. – С. 177-179.
7. Горностай П.П., Васьковская С.В. Сущность проблемного анализа // Горностай П.П., Васьковская С.В. Теория и практика психологического консультирования. Проблемный подход. – К.: Наукова думка, 1995. – С. 20-38.
8. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования. – М.: "Академический проект", 1999 – 240 с.
9. Макаров В.В. Избранные лекции по психотерапии. – М.: Академический проект, Екатеринбург: деловая книга, 1999. – 416 с.
10. Сосланд А. Фундаментальная структура психотерапевтического метода. – М.: Логос, 1999

11. Таланов В.Л., Малкина-Пых И.Г. Справочник практического психолога. – СПб.: Сова, М.: ЭКСМО, 2003. – 928 с.
12. Уоллес В., Холл Д. стадии консультации // Уоллес В., Холл Д. Психологическая консультация. – СПб.: Питер, 2003. – С. 49-91.

Додаткова література

1. Вайсе Дж. Как работает психотерапия: Процесс и техника. – М.: Класс, 1998. - 240 с.
2. Психотерапевтическая энциклопедия. / Под ред. Б.Д. Карвасарского. – СПб.: Питер, 1999 – 752 с.
3. Психотерапия: Учебник для вузов. / Л. Бурлачук, А. Кочарян, М. Жидко. - СПб.: Питер, 2003. – 472 с.
4. Соммерз-Фланаган Дж, Соммерз-Фланаган Р. Клиническое интервьюирование. – М.: Вильямс, 2006. – 672 с.

Періодичні видання

1. Лада Ю. Смысл и специфика психологической помощи // Журн. практикующего психолога. – 1995. – №1. – С. 39-109.

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте основні структурні компоненти первинного інтерв'ю .
2. Визначте основні відмінності між скаргою клієнта та запитом на роботу (наведіть по 3 приклади).

Тема 3. ПОМИЛКИ І УСКЛАДНЕННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙНОГО І ТЕРАПЕВТИЧНОГО ПРОЦЕСІВ ТА СПОСОБИ ЇХ ПОДОЛАННЯ.

Мета: ознайомлення студентів із основними видами помилок в психотерапії.

Професійна спрямованість: уміння визначати і виправляти терапевтичні помилки.

План:

1. Основні види помилок в психотерапії.
2. Найчастіші їх причини.
3. Виявлення і виправлення терапевтичних помилок.
4. Можливості і способи їх уникнення. Супервізія, ко-терапія, відеозапис, курс власної терапії.
5. Тупик в психотерапії і вихід з нього.

Основні поняття	<i>Супервізія, ко-терапія, відеозапис, курс власної терапії, терапевтичний процес</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

- опрацювати питання
- опрацювати основні поняття

Оцінювання

<ul style="list-style-type: none"> ▪ перевірка рівня засвоєння знань на індивідуальній консультації у викладача (тестова перевірка знань) 	1 оцінка
--	----------

Література

Основна література

1. de Barbaro B. (red.). (1997). Wprowadzenie do systemowego rozumienia rodziny. Kraków: Collegium Medicum UJ.
2. Ewolucja myślenia systemowego w terapii rodzin : od metafory cybernetycznej do dialogu i narracji / pod red. Lecha Górniaka i Barbary Józefik (2003). - Kraków : Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego.
3. Grzesiuk, L. (2005) (red.), Psychoterapia. Teoria. Warszawa: Eneteia.
4. За пределами психики: Терапевтическое путешествие Карла Витакера/Под ред. Дж.Р. Нейла и Д.П. Книскерна/Пер. с англ. М.И. Завалова. — М.: Независимая фирма “Класс”, 1999.
5. Немов Р. С. Основы психологического консультирования: Учеб. для студ. педвузов. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. сс.
6. Психотерапия: Учебник. 3-е изд. Под ред. Б. Д. Карвасарского. – СПб: Питер, 2008. - сс. 131-154 (Взаимоотношения врача и больного в психотерапии).

Контрольні питання і завдання:

1. Проаналізуйте основні види помилок та їх причини в психотерапії.
2. Як здійснюється виявлення і виправлення терапевтичних помилок.
3. Назвіть основні способи уникнення терапевтичних помилок.

Модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕБІГУ КОНСУЛЬТАТИВНОГО І ТЕРАПЕВТИЧНОГО ПРОЦЕСІВ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		Л.	П.	Лаб.	Інд.	С.р.		Л.	П.	Лаб.	Інд.	С.р.
Модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕБІГУ КОНСУЛЬТАТИВНОГО І ТЕРАПЕВТИЧНОГО ПРОЦЕСІВ												
<i>Змістовий модуль 2. Практичні аспекти перебігу консультативного і терапевтичного процесів</i>												
Тема 4. Ключові процеси і явища в ході терапевтичної взаємодії. Опанування базових технік та процедур в межах основних психотерапевтичних підходів.	8	2	2			4	9			2		7
Тема 5. Підготовка та початковий етап роботи з клієнтом в межах когнітивно-поведінкового підходу в психотерапії.	8					4	7					7
Тема 6. Використання методів роботи когнітивно-поведінкової моделі психотерапії	10					6	7					7
Тема 7. Домашнє завдання і ефективність терапевтичного процесу (ТСО)	4						4	7				7
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)*	6				6		6				6	
Разом за модулем 2	36		2	12	6	16	36			2	6	28

Практичне заняття №2.
Лабораторні заняття №3-8.

Кількість оцінюваних занять у 2 модулі: 1 практичне заняття, **6** лабораторних занять.

Для зарахування 2 модуля студенти мають одержати не менше **7 оцінок** (це мінімальна кількість обов'язкових оцінок).

Обов'язкові види робіт:

- опрацювати питання з плану практичного заняття;
- опрацювати основні поняття;
- пройти перевірку рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання на консультації у викладача;
- оформити звіти за результатами лабораторних занять.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема 4. КЛЮЧОВІ ПРОЦЕСИ І ЯВИЩА В ХОДІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ. ОПАНУВАННЯ БАЗОВИХ ТЕХНІК ТА ПРОЦЕДУР В МЕЖАХ ОСНОВНИХ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНИХ ПІДХОДІВ.

Мета: ознайомлення студентів з основами психологічної консультації і психотерапії як окремих форм психологічної допомоги.

Професійна спрямованість: уміння розрізняти основні теоретичні парадигми в сучасній психотерапевтичній практиці.

План:

1. Специфічні і неспецифічні лікувальні чинники терапевтичної взаємодії.
2. Динаміка відносин клієнт-терапевт (трансферні реакції: перенесення / контрперенесення)
3. Явище опору перед зміною (опір/контропір) у різних психотерапевтичних школах.
4. Вплив терапії на емоційну, когнітивну та поведінкову сферу функціонування. Поняття про катарзис, експресію «Я»; інсайт, познавчі схеми; процедури навчання, суспільного навчання.

Основні поняття	<i>трансферні реакції (перенесення, контрперенесення), опір/контропір, катарзис, експресію «Я», інсайт, познавчі схеми, процедури навчання, суспільного навчання</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

- опрацювати питання
- опрацювати основні поняття

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	1 оцінка
▪ тестова перевірка знань	1 оцінка

Література

Основна література

1. Алешина Ю. Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. – Изд. 2-е. – М.: Независимая фирма «Класс», 1999. – сс. 3-13. (Общее представление о психологическом консультировании).
2. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник. – К.: Четверта хвиля, 2004. – сс. 8-44 (Специфіка практичної психологічної допомоги).
3. Елизаров А. Основи індивідуального і семейного психологічного консультирования. – М.: Ось. – 2003.
4. Кочюнас Р., Основи психологічного консультирования. М.: "Академический проект", 1999.
5. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования. – СПб.: Питер, 2002. – сс. 12-29.

Додаткова література

- Осипова А.А., Общая психокоррекция. Учебное пособие. М.: СФЕРА, 2002. – сс. 182-194.
6. Психотерапия: Учебник. 3-е изд. Под ред. Б. Д. Карвасарского. – СПб.: Питер, 2008. – сс. 15-34 (Определение психотерапии и содержание основных понятий), сс. 307-314 (Индивидуальная психотерапия).
7. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція. (Навч. посібн.) – К.: ВД «Професіонал», 2007. – сс. 13-62 (Загальні засади організації психологічного консультування).

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте специфічні і неспецифічні лікувальні чинники терапевтичної взаємодії.
2. Здійсніть порівняльний аналіз «протікання» явища опору перед зміною (опір/контропір) у різних психотерапевтичних школах.

ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема 4. КЛЮЧОВІ ПРОЦЕСИ І ЯВИЩА В ХОДІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ. ОПАНУВАННЯ БАЗОВИХ ТЕХНІК ТА ПРОЦЕДУР В МЕЖАХ ОСНОВНИХ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНИХ ПІДХОДІВ.

Мета: ознайомлення студентів з базовими техніками та процедурами консультивно-терапевтичної взаємодії

Професійна спрямованість: вироблення навичок ефективного застосування технік активного рефлексивного слухання

План:

1. Техніки активного рефлексивного слухання (модель позитивної психотерапії) (уточнення, перефразування, узагальнення/резюмування, підтримування, відображення почуттів, емоцій та смислів).
2. Емоційна взаємодія у консультативному процесі (*відображення почуттів, саморозкриття, схвалення, підтримка, заспокоєння, безоціночне прийняття, безпосередні реакції, парадоксальні реакції, гумор тощо*).
3. Інтерпретаційні техніки в психологічному консультуванні (*мовчання, повтор, перефразування, інтерпретація, переконання, рекомендація тощо*).

Основні поняття	<i>перефразування (відображення змісту, рефреймінг), конфронтація, узагальнення, уточнення, відображення почуттів, інформування, інтерпретація, саморозкриття, мовчання, порада, схвалення, підтримка, прийняття, переконання, перефразування, заперечення, гумор, безпосередні реакції</i>
------------------------	---

Професійно-орієнтоване завдання.

1. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернулася клієнтка (Тетяна, 28 років, неодружена, працює менеджером проектів у торгівельній компанії) «Я почуваю себе дуже погано, пригнічено, мені здається, що моє життя іде в нікуди, у мене нічого не виходить, я тільки усім приношу розчарування і ні на що не здатна. У мене проблеми на роботі, я уже три тижні реально не можу робити проект, який мені доручили, і я підведу своє керівництво. Я за три тижні нічого не зробила. Я прихожу на роботу і тупо дивлюся в комп'ютер або гуляю по інтернету, але реально ніяких кроків по проекту не роблю. І взагалі у мене якась криза, мені нічого не хочеться...»
2. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернувся клієнт (Андрій, 21 рік, неодружений, навчається на 4-му курсі історичного факультету) «Я не розумію, що зі мною відбувається. Я не можу вчитися, мені дуже важко заставити себе сісти вчитися, а коли вчу – то нічого не запам'ятовую. Мені нічого не хочеться, у мене немає ніякого задоволення від життя. Раніше я спілкувався з друзями кожен день,

ходив у спортзал, ходив на пари, мене навіть вибрали на посаду президента товариства студентів-істриків, але я нічого не роблю, мені здається, що моє життя завалилося, що у мене немає майбутнього, що я усіх підводжу. Це просто жах...»

3. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернулася клієнтка (Катя 25 р, одружена, працює оператором в кол-центрі). «Розумієте, я відчуваю, що знаходжуся не на своєму місці... Сама я закінчила психологічний факультет, психолог за освітою, але працюю в кол-центрі. Мені і хочеться працювати за фахом, але є відчуття, що я не справляюся. Для мене бути психологом – це велика відповідальність! Я боюся нашкодити людям, тому простіше залишатися на теперішній роботі. Але серце моє не тут... »
4. У Вас приватна консультативна практика. За психологічною допомогою звернулася 40-ка річна клієнтка (Наталія, 40 років, розлучена, має сина). «Я себе почуваю дуже поганою мамою. Не можу знайти спільну мову із рідним сином. Останнім часом син мене зовсім не слухає. Він приходить до дому зі школи, уникає спілкування зі мною, закривається у своїй кімнаті та гучно вмикає музику . Просто ігнорує мене....Це жах!!»

Обов'язкова програма при виконанні професійно-орієнтованих завдань

1. Змодельуйте та продемонструйте фрагмент роботи із клієнтом (первинне інтерв'ю), в ході якого відбувається довізначення проблеми, формулювання реалістичних очікувань, запиту у клієнта та визначення напрямків майбутньої роботи.
2. Під час взаємодії із клієнтом (в ході первинного інтерв'ю) використовуйте техніки активного рефлексивного слухання (уточнення, перефразування, узагальнення/резюмування, підтримування, відображення почуттів, емоцій та смислів)

Завдання для самостійної роботи

-
- опрацювати питання
 - опрацювати основні поняття
 - виконання професійно-орієнтованого завдання
-

Оцінювання

-
▪ звіт на лабораторному занятті	1 оцінка
-

Література

Основна література

1. Абдурахманов Р.А. Введение в общую психологию и психотерапию. – М.: Московский психолого-социальный институт; Воронеж: издательство НПО „МОДЭК”, 2002. – 304 с.
2. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика: (Учебное пособие). – К.: Укртехпрес, 1997. – 216 с.
3. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник. – К.: Четверта хвиля, 2004. - 256с.
4. Гледдинг С. Психологическое консультирование. – СПб.: Питер, 2002. – 736 с.
5. Горностай П.П., Васьковская С.В. Теория и практика психологического консультирования. Проблемный подход. – К.: Наукова думка, 1995. – 128 с.
6. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования. – М.: "Академический проект", 1999 – 240 с.
7. Таланов В.Л., Малкина-Пых И.Г. Справочник практического психолога. – СПб.: Сова, М.: ЭКСМО, 2003. – 928 с.

Додаткова література

1. Бремс К. Полное руководство по детской психотерапии. - М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002. – 640 с.
2. Калина Н.Ф. Основы психотерапии. – М.: Рефл-бук;, 1997. – 272 с. Бурлачук Л.Ф. Основы психотерапии. – К.: Ника-Центр, 2001. – 320с.
3. Вайсе Дж. Как работает психотерапия: Процесс и техника. – М.: Класс, 1998. - 240 с. Макаров В.В. Избранные лекции по психотерапии. – М.: Академический проект, Екатеринбург: деловая книга, 1999. – 416 с.
4. Психотерапевтическая энциклопедия. / Под ред. Б.Д. Карвасарского. – СПб.: Питер, 1999 – 752 с.
5. Психотерапия: Учебник для вузов. / Л. Бурлачук, А. Кочарян, М. Жидко. - СПб.: Питер, 2003. – 472 с.
6. Сосланд А. Фундаментальная структура психотерапевтического метода. – М.: Логос, 1999
7. Стюарт В. Работа с образами и символами в психологическом консультировании . – М.: Класс, 1998

Контрольні питання і завдання:

1. Проаналізуйте можливості застосування технік активного рефлексивного слухання у консультативному процесі.
2. Створить список запитань, які стануть допоміжними у процесі проведення психологічної консультації на етапі первинного інтерв'ю.

ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ № 4-5

Тема 5. ПІДГОТОВКА ТА ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП РОБОТИ З КЛІЄНТОМ В МЕЖАХ КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВОГО ПІДХОДУ В ПСИХОТЕРАПІЇ

Мета: ознайомлення студентів із основними принципами та особливостями роботи в межах когнітивно-поведінкової терапії

Професійна спрямованість: вироблення умінь та навиків проведення обстеження та побудови формулювання в рамках КПТ

План:

1. Базові принципи когнітивно-поведінкової психотерапії(когнітивний, поведінковий, принцип континууму, принцип «Тут і тепер», принцип інтерактивної системи, емпіричний принцип).
2. Процес обстеження у КПТ: обстеження проблем теперішнього (опис проблеми, тригери та модифікуючі фактори, наслідки проблеми, підтримуючі процеси), обстеження минулого та розвитку проблеми (фактори схильності, провокуючі фактори, модифікуючі фактори).
3. Побудова формулювання у КПТ(опис поточної проблеми, оцінка причин виникнення цих проблем, аналіз підтримуючих циклів).

Основні поняття	<i>Когнітивно-поведінкова психотерапія, когнітивний, поведінковий, принцип континууму, принцип «Тут і тепер», принцип інтерактивної системи, емпіричний принцип, формулювання, тригери та модифікуючі фактори, наслідки проблеми, підтримуючі процеси</i>
------------------------	---

Професійно-орієнтоване завдання.

1. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернулася клієнтка (Тетяна, 28 років, неодружена, працює менеджером проектів у торгівельній компанії) «

Я почуваю себе дуже погано, пригнічено, мені здається, що моє життя іде в нікуди, у мене нічого не виходить, я тільки усім приношу розчарування і ні на що не здатна. У мене проблеми на роботі, я уже три тижні реально не можу робити проект, який мені доручили, і я підведу своє керівництво. Я за три тижні нічого не зробила. Я прихожу на роботу і тупо дивлюся в комп'ютер або гуляю по інтернету, але реально ніяких кроків по проекту не роблю. І взагалі у мене якась криза, мені нічого не хочеться...»

2. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернувся клієнт (Андрій, 21 рік, неодружений, навчається на 4-му курсі історичного факультету) «Я не розумію, що зі мною відбувається. Я не можу вчитися, мені дуже важко заставити себе сісти вчитися, а коли вчу – то нічого не запам'ятовую. Мені нічого не хочеться, у мене немає ніякого задоволення від життя. Раніше я спілкувався з друзями кожен день, ходив у спортзал, ходив на пари, мене навіть вибрали на посаду президента товариства студентів-істриків, але я нічого не роблю, мені здається, що моє життя завалилося, що у мене немає майбутнього, що я усіх підводжу. Це просто жах...»
3. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернулася клієнтка (Катя 25 р, одружена, працює оператором в кол-центрі). «Розумієте, я відчуваю, що знаходжуся не на своєму місці... Сама я закінчила психологічний факультет, психолог за освітою, але працюю в кол-центрі. Мені і хочеться працювати за фахом, але є відчуття, що я не справлюся. Для мене бути психологом – це велика відповідальність! Я боюся нашкодити людям, тому простіше залишатися на теперішній роботі. Але серце моє не тут...»
4. У Вас приватна консультативна практика. За психологічною допомогою звернулася 40-ка річна клієнтка (Наталія, 40 років, розлучена, має сина). «Я себе почуваю дуже поганою мамою. Не можу знайти спільну мову із рідним сином. Останнім часом син мене зовсім не слухає. Він приходить до дому зі школи, уникає спілкування зі мною, закривається у своїй кімнаті та гучно вмикає музику . Просто ігнорує мене....Це жах!!»

Обов'язкова програма при виконанні професійно-орієнтованих завдань

1. Змодельуйте та продемонструйте фрагмент роботи із клієнтом, в ході якого ви спільно із клієнтом будете формулювання.
2. Представте стенограму процесу обстеження (обстеження проблем теперішнього (опис проблеми, тригери та модифікуючі фактори, наслідки проблеми, підтримуючі процеси), обстеження минулого та розвитку проблеми (фактори схильності, провокуючі фактори, модифікуючі фактори)
3. Під час взаємодії із клієнтом використовуйте техніки активного рефлексивного слухання (уточнення, перефразування, узагальнення/резюмування, підтримування, відображення почуттів, емоцій та смислів)

Завдання для самостійної роботи

-
- опрацювати питання
 - опрацювати основні поняття
 - виконання професійно-орієнтованого завдання
-

Оцінювання

-
- звіт на лабораторному занятті
-

1 оцінка

Література

Основна література

1. Бек Дж. Когнитивная терапия: полное руководство: Пер. с англ. - М.: ООО "И.Д. Вильямс", 2006. - 400 с.
2. Вестбрук Д., Кеннерлі Г., Кірк Дж. Вступ у когнітивно-поведінкову терапію. - Львів: Свічадо, 2014. – 420с.
3. Гринбергер Д., Падески К. Управление настроением: методы и упражнения. - СПб.: Питер, 2008. - 224 с.; ил. - (Серия «Сам себе психолог»).

Додаткова література

1. Вайсе Дж. Как работает психотерапия: Процесс и техника. – М.: Класс, 1998. - 240 с. Макаров В.В. Избранные лекции по психотерапии. – М.: Академический проект, Екатеринбург: деловая книга, 1999. – 416 с.
2. Калина Н.Ф. Основы психотерапии. – М.: Рефл-бук, 1997. – 272 с. Бурлачук Л.Ф. Основы психотерапии. – К.: Ника-Центр, 2001. – 320с.
3. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования. – М.: "Академический проект", 1999 – 240 с.
4. Психотерапевтическая энциклопедия. / Под ред. Б.Д. Карвасарского. – СПб.: Питер, 1999 – 752 с.
5. Психотерапия: Учебник для вузов. / Л. Бурлачук, А. Кочарян, М. Жидко. - СПб.: Питер, 2003. – 472 с.
6. Сосланд А. Фундаментальная структура психотерапевтического метода. – М.: Логос, 1999
7. Стюарт В. Работа с образами и символами в психологическом консультировании . – М.: Класс, 1998
8. Таланов В.Л., Малкина-Пых И.Г. Справочник практического психолога. – СПб.: Сова, М.: ЭКСМО, 2003. – 928 с.

Контрольні питання і завдання:

1. Дайте визначення поняттям: фактори схильності, провокуючі фактори, модифікуючі фактори.
2. Охарактеризуйте базові принципи когнітивно-поведінкової психотерапії(когнітивний, поведінковий, принцип континууму, принцип «Тут і тепер», принцип інтерактивної системи, емпіричний принцип).

ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ № 6-8

Тема 6. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ РОБОТИ КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВОЇ МОДЕЛІ ПСИХОТЕРАПІЇ

Мета: ознайомлення студентів із основними методами роботи в межах когнітивно-поведінкової терапії

Професійна спрямованість: вироблення умінь та навиків використання базових методів КПТ.

План:

1. Використання вимірювань у КПТ.
2. Метод Сократівських запитань.
3. Когнітивні техніки.
4. Поведінкові експерименти.
5. Тілесні техніки.

Основні поняття	<i>Сократівське питання, перевірка проблемних думок, запитання «докази за», запитання «докази проти», запитання «альтернативне бачення», запитання «наслідки», когніція, «горячі» когніції, відволікання, когнітивні спотворення, негативні автоматичні думки, поведінковий експеримент,</i>
------------------------	--

Професійно-орієнтоване завдання.

1. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернулася клієнтка (Тетяна, 28 років, неодружена, працює менеджером проектів у торгівельній компанії) « Я почуваю себе дуже погано, пригнічено, мені здається, що моє життя іде в нікуди, у мене нічого не виходить, я тільки усім приношу розчарування і ні на що не здатна. У мене проблеми на роботі, я уже три тижні реально не можу робити проект, який мені доручили, і я підведу своє керівництво. Я за три тижні нічого не зробила. Я прихожу на роботу і тупо дивлюся в комп'ютер або гуляю по інтернету, але реально ніяких кроків по проекту не роблю. І взагалі у мене якась криза, мені нічого не хочеться... »
2. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернувся клієнт (Андрій, 21 рік, неодружений, навчається на 4-му курсі історичного факультету) «Я не розумію, що зі мною відбувається. Я не можу вчитися, мені дуже важко заставити себе сісти вчитися, а коли вчу – то нічого не запам'ятовую. Мені нічого не хочеться, у мене немає ніякого задоволення від життя. Раніше я спілкувався з друзями кожен день, ходив у спортзал, ходив на пари, мене навіть вибрали на посаду президента товариства студентів-істриків, але я нічого не роблю, мені здається, що моє життя завалилося, що у мене немає майбутнього, що я усіх підводжу. Це просто жах...»
3. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернулася клієнтка (Катя 25 р, одружена, працює оператором в кол-центрі). «Розумієте, я відчуваю, що знаходжуся не на своєму місці... Сама я закінчила психологічний факультет, психолог за освітою, але працюю в кол-центрі. Мені і хочеться працювати за фахом, але є відчуття, що я не справляюся. Для мене бути психологом – це велика відповідальність! Я боюся нашкодити людям, тому простіше залишатися на теперішній роботі. Але серце моє не тут... »
4. У Вас приватна консультативна практика. За психологічною допомогою звернулася 40-ка річна клієнтка (Наталія, 40 років, розлучена, має сина). «Я себе почуваю дуже поганою мамою. Не можу знайти спільну мову із рідним сином. Останнім часом син мене зовсім не слухає. Він приходить до дому зі школи, уникає спілкування зі мною, закривається у своїй кімнаті та гучно вмикає музику . Просто ігнорує мене....Це жах!!»

Обов'язкова програма при виконанні професійно-орієнтованих завдань

1. Змодельуйте та продемонструйте фрагмент роботи із клієнтом, в ході якого відбувається надання психологічної допомоги. Використовуйте методи когнітивно-поведінкової моделі психотерапії (“STEB - аналіз”, тестування думок та техніки на пошук ресурсу).
2. Підберіть додаткові техніки КПТ надання психологічної допомоги, ефективні у роботі з проблемою клієнта та обґрунтуйте вибір, з огляду на запит клієнта.
3. Під час взаємодії із клієнтом використовуйте техніки активного рефлексивного слухання (уточнення, перефразування, узагальнення/резюмування, підтримування, відображення почуттів, емоцій та смислів)
4. Проведіть підсумкову бесіду та надайте рекомендації.

Завдання для самостійної роботи

-
- опрацювати питання
 - опрацювати основні поняття
 - виконання професійно-орієнтованого завдання
-

Література

Основна література

1. Бек Дж. Когнитивная терапия: полное руководство: Пер. с англ. - М.: ООО "И.Д. Вильямс", 2006. - 400 с.
2. Вестбрук Д., Кеннерлі Г., Кірк Дж. Вступ у когнітивно-поведінкову терапію. - Львів: Свічадо, 2014. – 420с.
3. Гринбергер Д., Падески К. Управление настроением: методы и упражнения. - СПб.: Питер, 2008. - 224 с.; ил. - (Серия «Сам себе психолог»).

Додаткова література

1. Вайсе Дж. Как работает психотерапия: Процесс и техника. – М.: Класс, 1998. - 240 с. Макаров В.В. Избранные лекции по психотерапии. – М.: Академический проект, Екатеринбург: деловая книга, 1999. – 416 с.
2. Калина Н.Ф. Основы психотерапии. – М.: Рефл-бук, 1997. – 272 с. Бурлачук Л.Ф. Основы психотерапии. – К.: Ника-Центр, 2001. – 320с.
3. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования. – М.: "Академический проект", 1999 – 240 с.
4. Психотерапевтическая энциклопедия. / Под ред. Б.Д. Карвасарского. – СПб.: Питер, 1999 – 752 с.
5. Психотерапия: Учебник для вузов. / Л. Бурлачук, А. Кочарян, М. Жидко. - СПб.: Питер, 2003. – 472 с.
6. Сосланд А. Фундаментальная структура психотерапевтического метода. – М.: Логос, 1999
7. Стюарт В. Работа с образами и символами в психологическом консультировании . – М.: Класс, 1998.
8. Таланов В.Л., Малкина-Пых И.Г. Справочник практического психолога. – СПб.: Сова, М.: ЭКСМО, 2003. – 928 с.

Контрольні питання і завдання:

1. Опишіть процедуру та технологію проведення “СТЕВ - аналізу”.
2. Проаналізуйте основні когнітивні та поведінкові техніки у методі КПТ та виділіть їх можливості та обмеження у роботі із різними категоріями клієнтів.

Тема для самостійного опрацювання

Тема 7. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ТЕРАПЕВТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

Мета: ознайомлення студентів із домашнім завданням як специфічною формою терапевтичного процесу

Професійна спрямованість: уміння оцінювати ефективність проведення психотерапії та вироблення навиків формулювання домашнього завдання клієнту під час терапевтичної взаємодії.

План:

1. Фактори впливу на ефективність терапевтичного процесу: клієнт (характерологічні особливості, очікування, характер проблеми, готовність до змін); психолог (особистісні характеристики, кваліфікація/професійність, досвід роботи, очікування від терапії); терапевтичний напрям та психотерапевтичні методи.
2. Домашні завдання та їх значення для психотерапевтичного процесу. Види домашніх завдань у терапії.
3. Основні вимоги до формулювання домашніх завдань.

Основні поняття	<i>Ефективність терапевтичного процесу, домашнє завдання. терапевтичний процес</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

- опрацювати питання
- опрацювати основні поняття

Оцінювання

▪ перевірка рівня засвоєння знань на індивідуальній консультації у викладача (тестова перевірка знань)	1 оцінка

Література

Основна література

1. Бек Дж. Когнитивная терапия: полное руководство: Пер. с англ. - М.: ООО "И.Д. Вильямс", 2006. - 400 с.
2. Вестбрук Д., Кеннерлі Г., Кірк Дж. Вступ у когнітивно-поведінкову терапію. - Львів: Свічадо, 2014. – 420с.
3. Гринбергер Д., Падески К. Управление настроением: методы и упражнения. - СПб.: Питер, 2008. - 224 с.; ил. - (Серия «Сам себе психолог»).

Додаткова література

1. Вайсе Дж. Как работает психотерапия: Процесс и техника. – М.: Класс, 1998. - 240 с. Макаров В.В. Избранные лекции по психотерапии. – М.: Академический проект, Екатеринбург: деловая книга, 1999. – 416 с.
2. Калина Н.Ф. Основы психотерапии. – М.: Рефл-бук, 1997. – 272 с. Бурлачук Л.Ф. Основы психотерапии. – К.: Ника-Центр, 2001. – 320с.
3. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования. – М.: "Академический проект", 1999 – 240 с.
4. Психотерапевтическая энциклопедия. / Под ред. Б.Д. Карвасарского. – СПб.: Питер, 1999 – 752 с.
5. Психотерапия: Учебник для вузов. / Л. Бурлачук, А. Кочарян, М. Жидко. - СПб.: Питер, 2003. – 472 с.
6. Рудестам К. Групповая психотерапия. — СПб.: Питер, 2001. — 384 с.
7. Сосланд А. Фундаментальная структура психотерапевтического метода. – М.: Логос, 1999

8. Стюарт В. Работа с образами и символами в психологическом консультировании . – М.: Класс, 1998.
9. Таланов В.Л., Малкина-Пых И.Г. Справочник практического психолога. – СПб.: Сова, М.: ЭКСМО, 2003. – 928 с.

Контрольні питання і завдання:

1. Проаналізуйте основні види домашнього завдання та їх вплив на процес психотерапії.
2. Опишіть основні критерії визначення ефективності застосування домашніх завдань у терапії.

ЗАВДАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ АУДИТОРНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ №1

Умовою допуску до АКР є проходження перевірки рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання.

I. Тестові завдання (оцінюються від 0 до 20 балів).

Студенту пропонується дати відповідь на 10 тестових завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 2 бали.

II. Теоретичні завдання (оцінюються від 0 до 30 балів).

Студенту пропонується на вибір два питання, з яких він обирає одне питання для відповіді.

1. Психологічна консультація і психотерапія як окремі форми психологічної допомоги.
2. Мета, завдання, цілі і види консультування і терапії в індивідуальній праці.
3. Психотерапевтичний процес і його етапи.
4. Основні теоретичні парадигми в сучасній психотерапевтичній практиці. Коротка характеристика психодинамічного, бехавіорально-когнітивного, гуманістично-екзистенціального та системного напрямку.
5. Основні види помилок в психотерапії.
6. Найчастіші їх причини.
7. Виявлення і виправлення терапевтичних помилок.
8. Можливості і способи їх уникнення. Супервізія, ко-терапія, відеозапис, курс власної терапії.
9. Тупик в психотерапії і вихід з нього.
10. Рівні психологічної допомоги.
11. Поняття про психотерапевтичне консультування.
12. Індивідуально-орієнтоване консультування як вид психологічної допомоги.
13. Етапи консультативного процесу.
14. Спілкування консультанта і клієнта в межах консультативної бесіди.
15. Принципи консультування.
16. Професійні установки і особистісні якості консультанта.
17. Аналіз консультативного запиту.
18. Первинне інтерв'ю, його зміст та структура.
19. Технологія первинного інтерв'ю.
20. Використання вимірювань у КПТ.
21. Метод Сократівських запитань.
22. Когнітивні техніки.
23. Поведінкові експерименти.
24. Тілесні техніки.
25. Базові принципи когнітивно-поведінкової психотерапії(когнітивний, поведінковий, принцип континууму, принцип «Тут і тепер», принцип інтерактивної системи, емпіричний принцип).
26. Процес обстеження у КПТ: обстеження проблем теперішнього (опис проблеми, тригери та модифікуючі фактори, наслідки проблеми, підтримуючі процеси), обстеження минулого та розвитку проблеми (фактори схильності, провокуючі фактори, модифікуючі фактори).
27. Побудова формулювання у КПТ(опис поточної проблеми, оцінка причин виникнення цих проблем, аналіз підтримуючих циклів).
28. Техніки активного рефлексивного слухання (модель позитивної психотерапії) (уточнення, перефразування, узагальнення/резюмування, підтримування, відображення почуттів, емоцій та смислів).
29. Емоційна взаємодія у консультативному процесі (*відображення почуттів, саморозкриття, схвалення, підтримка, заспокоєння, безоціночне прийняття, безпосередні реакції, парадоксальні реакції, гумор тощо*).

30. Інтерпретаційні техніки в психологічному консультуванні (*мовчання, повтор, перефразування, інтерпретація, переконання, рекомендація тощо*).
31. Специфічні і неспецифічні лікувальні чинники терапевтичної взаємодії.
32. Динаміка відносин клієнт-терапевт (трансферні реакції: перенесення / контрперенесення)
33. Явище опору перед зміною (опір/контропір) у різних психотерапевтичних школах.
34. Вплив терапії на емоційну, когнітивну та поведінкову сферу функціонування. Поняття про катарзис, експресію «Я»; інсайт, познавчі схеми; процедури навчання, суспільного навчання.
35. Фактори впливу на ефективність терапевтичного процесу: клієнт (характерологічні особливості, очікування, характер проблеми, готовність до змін); психолог (особистісні характеристики, кваліфікація/професійність, досвід роботи, очікування від терапії); терапевтичний напрям та психотерапевтичні методи.
36. Домашні завдання та їх значення для психотерапевтичного процесу. Види домашніх завдань у терапії.
37. Основні вимоги до формулювання домашніх завдань.

III. Професійно-орієнтоване завдання (оцінюються від 0 до 50 балів).

Студент виконує професійно-орієнтоване завдання на лабораторних заняттях. Професійно-орієнтоване завдання оцінюється як середнє арифметичне оцінок за лабораторні заняття. У випадку, якщо студент не відповідав на лабораторних заняттях, він приносить професійно-орієнтоване завдання на АКР.

ВИМОГИ ДО ЕКЗАМЕНУ

- Володіння теоретичним матеріалом з тем курсу.
- Зараховано усі звіти за лабораторні заняття, передбачені робочою програмою та інструктивно-методичними матеріалами.
- Пройдено перевірку рівня засвоєння знань з тем, які виносилися на самостійне опрацювання, на індивідуальній консультації у викладача.

Структура екзаменаційного білету.

Екзаменаційний білет включає три види завдань.

- I. Тестове завдання** (максимальна кількість балів – 20).
- II. Теоретичне питання** (максимальна кількість балів – 30).
- III. Професійно-орієнтоване завдання:** звіти за лабораторні заняття (максимальна кількість балів – 50).

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Психологічна консультація і психотерапія як окремі форми психологічної допомоги.
2. Мета, завдання, цілі і види консультування і терапії в індивідуальній праці.
3. Психотерапевтичний процес і його етапи.
4. Основні теоретичні парадигми в сучасній психотерапевтичній практиці. Коротка характеристика психодинамічного, бехавіорально-когнітивного, гуманістично-екзистенціального та системного напрямку.
5. Основні види помилок в психотерапії.
6. Найчастіші їх причини.
7. Виявлення і виправлення терапевтичних помилок.
8. Можливості і способи їх уникнення. Супервізія, ко-терапія, відеозапис, курс власної терапії.
9. Тупик в психотерапії і вихід з нього.
10. Рівні психологічної допомоги.
11. Поняття про психотерапевтичне консультування.
12. Індивідуально-орієнтоване консультування як вид психологічної допомоги.
13. Етапи консультативного процесу.
14. Спілкування консультанта і клієнта в межах консультативної бесіди.
15. Принципи консультування.
16. Професійні установки і особистісні якості консультанта.
38. Аналіз консультативного запиту.
39. Первинне інтерв'ю, його зміст та структура.
40. Технологія первинного інтерв'ю.
41. Використання вимірювань у КПТ.
42. Метод Сократівських запитань.
43. Когнітивні техніки.
44. Поведінкові експерименти.
45. Тілесні техніки.
46. Базові принципи когнітивно-поведінкової психотерапії(когнітивний, поведінковий, принцип континууму, принцип «Тут і тепер», принцип інтерактивної системи, емпіричний принцип).
47. Процес обстеження у КПТ: обстеження проблем теперішнього (опис проблеми, тригери та модифікуючі фактори, наслідки проблеми, підтримуючі процеси), обстеження минулого та розвитку проблеми (фактори схильності, провокуючі фактори, модифікуючі фактори).
48. Побудова формулювання у КПТ(опис поточної проблеми, оцінка причин виникнення цих проблем, аналіз підтримуючих циклів).
49. Техніки активного рефлексивного слухання (модель позитивної психотерапії) (уточнення, перефразування, узагальнення/резюмування, підтримування, відображення

почуттів, емоцій та смислів).

50. Емоційна взаємодія у консультативному процесі (*відображення почуттів, саморозкриття, схвалення, підтримка, заспокоєння, безоціночне прийняття, безпосередні реакції, парадоксальні реакції, гумор тощо*).
51. Інтерпретаційні техніки в психологічному консультуванні (*мовчання, повтор, перефразування, інтерпретація, переконання, рекомендація тощо*).
52. Специфічні і неспецифічні лікувальні чинники терапевтичної взаємодії.
53. Динаміка відносин клієнт-терапевт (трансферні реакції: перенесення / контрперенесення)
54. Явище опору перед зміною (опір/контропір) у різних психотерапевтичних школах.
55. Вплив терапії на емоційну, когнітивну та поведінкову сферу функціонування. Поняття про катарзис, експресію «Я»; інсайт, познавчі схеми; процедури навчання, суспільного навчання.
56. Фактори впливу на ефективність терапевтичного процесу: клієнт (характерологічні особливості, очікування, характер проблеми, готовність до змін); психолог (особистісні характеристики, кваліфікація/професійність, досвід роботи, очікування від терапії); терапевтичний напрям та психотерапевтичні методи.
57. Домашні завдання та їх значення для психотерапевтичного процесу. Види домашніх завдань у терапії.
58. Основні вимоги до формулювання домашніх завдань.

ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНЕ ЗАВДАННЯ

Звіт за результатами лабораторних занять.

Професійно-орієнтовані завдання.

1. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернулася клієнтка (Тетяна, 28 років, неодружена, працює менеджером проектів у торгівельній компанії) «Я почуваю себе дуже погано, пригнічено, мені здається, що моє життя іде в нікуди, у мене нічого не виходить, я тільки усім приношу розчарування і ні на що не здатна. У мене проблеми на роботі, я уже три тижні реально не можу робити проект, який мені доручили, і я підведу своє керівництво. Я за три тижні нічого не зробила. Я прихожу на роботу і тупо дивлюся в комп'ютер або гуляю по інтернету, але реально ніяких кроків по проекту не роблю. І взагалі у мене якась криза, мені нічого не хочеться...»
2. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернувся клієнт (Андрій, 21 рік, неодружений, навчається на 4-му курсі історичного факультету) «Я не розумію, що зі мною відбувається. Я не можу вчитися, мені дуже важко заставити себе сісти вчитися, а коли вчу – то нічого не запам'ятовую. Мені нічого не хочеться, у мене немає ніякого задоволення від життя. Раніше я спілкувався з друзями кожен день, ходив у спортзал, ходив на пари, мене навіть вибрали на посаду президента товариства студентів-істриків, але я нічого не роблю, мені здається, що моє життя завалилося, що у мене немає майбутнього, що я усіх підводжу. Це просто жах...»
3. Ви працюєте приватним психологом. До Вас на консультацію звернулася клієнтка (Катя 25 р, одружена, працює оператором в кол-центрі). «Розумієте, я відчуваю, що знаходжуся не на своєму місці... Сама я закінчила психологічний факультет, психолог за освітою, але працюю в кол-центрі. Мені і хочеться працювати за фахом, але є відчуття, що я не справлюся. Для мене бути психологом – це велика відповідальність! Я боюся нашкодити людям, тому простіше залишатися на теперішній роботі. Але серце моє не тут...»

4. У Вас приватна консультативна практика. За психологічною допомогою звернулася 40-ка річна клієнтка (Наталія, 40 років, розлучена, має сина). «Я себе почуваю дуже поганою мамою. Не можу знайти спільну мову із рідним сином. Останнім часом син мене зовсім не слухає. Він приходить до дому зі школи, уникає спілкування зі мною, закривається у своїй кімнаті та гучно вмикає музику . Просто ігнорує мене....Це жах!!»

Обов'язкова програма при виконанні професійно-орієнтованих завдань

1. Проаналізуйте консультативне звернення. Змодельуйте та продемонструйте фрагмент роботи із клієнтом (первинне інтерв'ю), в ході якого відбувається довізначення проблеми, формулювання реалістичних очікувань, запиту у клієнта та визначення напрямків майбутньої роботи.
2. Формулювання проблеми (сукупності проблем) та цілей терапевтичної роботи (цілі мають співставлятися із проблемами).
3. Змодельуйте та продемонструйте фрагмент роботи із клієнтом, в ході якого відбувається надання психологічної допомоги. Використовуйте методи когнітивно-поведінкової моделі психотерапії ("СТЕВ - аналіз", тестування думок та техніки на пошук ресурсу).
4. Підберіть додаткові техніки КПТ надання психологічної допомоги, ефективні у роботі з проблемою клієнта та обґрунтуйте вибір, з огляду на запит клієнта.
5. Представте стенограму процесу обстеження (обстеження проблем теперішнього (опис проблеми, тригери та модифікуючі фактори, наслідки проблеми, підтримуючі процеси), обстеження минулого та розвитку проблеми (фактори схильності, провокуючі фактори, модифікуючі фактори)
6. Під час взаємодії із клієнтом використовуйте техніки активного рефлексивного слухання (уточнення, перефразування, узагальнення/резюмування, підтримування, відображення почуттів, емоцій та смислів)
7. Проведіть підсумкову бесіду та надайте рекомендації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ «ІНДИВІДУАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ І ПСИХОТЕРАПІЯ»

Основна:

1. Алешина Ю. Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. – Изд. 2-е. – М.: Независимая фирма «Класс», 1999. – С. 3-13. (Общее представление о психологическом консультировании).
2. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник. – К.: Четверта хвиля, 2004. – С. 8-44 (Специфіка практичної психологічної допомоги).
3. Елизаров А. Основы индивидуального и семейного психологического консультирования. – М.: Ось. – 2003.
4. Кочюнас Р., Основы психологического консультирования. М.: "Академический проект", 1999.
5. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования. – СПб.: Питер, 2002. – С. 12-29.

Додаткова:

1. Абрамова Г.С. Практическая психология Учебник для студентов вузов — Изд 6-е., перераб. и доп. — М : Академический Проект, 2001. — 480 с.
2. Айви А. Е., Айви М. Б., Саймэк-Даунинг Л. Психологическое консультирование и психотерапия. Методы, теории и техники: практическое руководство. — М., 1999 - 487 с.
3. Ахола Т., Фурман Б. Краткосрочная позитивная психотерапия. Пер с англ. Лариной Л.Б.Методическое пособие. – СПб: Изд-во «Речь», 220 с.
4. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник. - К.: Четверта хвиля, 2004. – 256 с.
5. Горноста́й П.П., Васьковская С.В. Теория и практика психологического консультирования: Проблемный подход. – Киев: Наук. Думка, 1995. – 128 с.
6. За пределами психики: Терапевтическое путешествие Карла Витакера/Под ред. Дж.Р. Нейла и Д.П. Книскерна/Пер. с англ. М.И. Завалова. — М.: Независимая фирма “Класс”, 1999.
7. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования. – М.: «Академический проект», 1999.
8. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования. – СПб.: Питер, 2002. – 464 с.
9. Немов Р. С. Основы психологического консультирования: Учеб. для студ. педвузов. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999.
10. Осипова А.А., Общая психокоррекция. Учебное пособие. М.: СФЕРА, 2002. – С. 182-194.
11. Основи практичної психології/ В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін.: Підручник. К.: Либідь, 1999. – 536с.
12. Пезешкян Н. Торговец и попугай. Восточные истории и психотерапия: Пер. с нем./Общ. ред. А.В. Брушлинского и А.З. Шапиро, предисл. А.В. Брушлинского, коммент. А.З. Шапиро. — М.: Прогресс, 1992. — 240 с.
13. Психотерапия: Учебник. 3-е изд. Под ред. Б. Д. Карвасарского. – СПб: Питер, 2008. – С. 15-34 (Определение психотерапии и содержание основных понятий), С. 307-314 (Индивидуальная психотерапия).
14. Психотерапия: Учебник. 3-е изд. Под ред. Б. Д. Карвасарского. – СПб: Питер, 2008. - С. 131-154 (Взаимоотношения врача и больного в психотерапии).
15. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція. (Навч. посібн.) – К.: ВД «Професіонал», 2007. – С. 13-62 (Загальні засади організації психологічного консультування).

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорні конспекти лекцій, інструктивно-методичні матеріали, матеріали презентацій, ілюстративні матеріали.
2. Музика О.Л. Професійно-орієнтовані завдання у системі підготовки студентів-психологів // Професійно-орієнтовані завдання з психології / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. (Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (лист № 1.4/17-Г-3165 від 28.09.2010 року) – 3-тє вид., перероб. і доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2010.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ З КУРСУ
«ІНДИВІДУАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ І ПСИХОТЕРАПІЯ»**

Рівень	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
Початковий рівень знань «2» (рецептивно-продуктивний)	0-25 балів без права перескладання (для екзаменів та заліків)	Студент за допомогою викладача розпізнає визначення основних термінів на побутовому рівні, однослівно („так” чи „ні”) відповідає на конкретні запитання.	Студент намагається відповідати, однак потребує постійної консультації та контролю з боку викладача. За допомогою викладача намагається пояснити з наукової точки зору явища оточуючої дійсності.
	26-49 балів	Студент за допомогою викладача однослівно відповідає на запитання, відтворює незначну частку питання в тому вигляді і в тій послідовності, у якій воно було розглянуте на лекції або консультації.	Студент вміє при постійному контролі і допомозі викладача визначити тему, до якої стосується наведений приклад прояву психічної діяльності особистості.
	50-59 балів	Студент з помилками характеризує окремі поняття Володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Студент вміє при постійному контролі і допомозі викладача визначити тему та основні поняття, що пояснюють описане явище.
Середній рівень знань «3» (репродуктивний)	60-65 балів	Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на продуктивному рівні: за допомогою викладача відтворює словами, близькими до тексту лекції, визначення основних термінів, принципів; частково відтворює текст підручника; у процесі відповіді допускає окремі відозміни навчальної інформації; ілюструє відповіді прикладами, що були наведені на консультації.	Студент вміє з допомогою викладача визначити тему та основні поняття, що пояснюють описане явище та навести приклади методів та методик для його дослідження.
	66-70 балів	Студент за допомогою викладача дає правильне визначення окремих понять з області загальної психології; словесно описує явища та закономірності психічної діяльності людини, вказує на деякі їх властивості; відтворює всю тему або її основну частину,	Студент вміє правильно перевести приклади психічної діяльності з „побутової” мови на мову наукових понять та термінів, визначити тему, основні поняття та закономірності, що пояснюють описане явище, підібрати декватні

Рівень	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
<i>Достатній рівень знань «4» (конструктивно варіативний)</i>		ілюструючи відповідь власними прикладами.	методи для його дослідження та описати їх результати.
	71-73 балів	Студент за допомогою викладача свідомо відтворює тему лекції, ілюструючи її власними прикладами; розкриває суть загально-психологічних процесів та явищ, допускаючи у відповідях незначні неточності; намагається співвіднести окремі психодіагностичні методики з їх груповими характеристиками; намагається застосувати окремі прийоми логічного мислення (порівняння, аналіз, висновок).	Студент вміє правильно перевести приклади психічної діяльності з „побутової” мови на мову наукових понять та термінів, визначити тему, основні поняття та закономірності, що пояснюють описане явище, підібрати декватні методи для його дослідження зробити якісний аналіз результатів дослідження та частково узагальнити результати.
	74-80 балів	Студент без помилок відтворює зміст питання, наводячи власні приклади; правильно розкриває суть психодіагностичних понять.	Студент здатний дати психологічне пояснення прикладам загально-психологічних процесів та явищ, підібрати методи та провести дослідження, описати отримані результати. Самостійно навести приклади схожих явищ та дати їм узагальнююче пояснення.
	81-85 балів	Студент володіє навчальною інформацією, вміє зіставляти, узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; аргументовано відповідає на поставлені запитання і намагається відстояти свою точку зору.	Студент здатний дати психологічне пояснення прикладам загально-психологічних процесів та явищ, підібрати методи та провести дослідження, описати отримані результати. Самостійно навести приклади схожих явищ та дати їм узагальнююче пояснення. При потребі звертаючись до викладача може визначити окремі шляхи корекції або розвитку описаного явища.
	86-90 балів	Студент вільно володіє вивченим обсягом навчального матеріалу, наводить аргументи на підтвердження своїх думок, використовуючи матеріали	Студент здатний дати психологічне пояснення прикладам загально-психологічних процесів та явищ, підібрати методи та

Рівень	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
		власних спостережень та проведених досліджень; може за допомогою викладача відповідати на питання, що потребують знання кількох тем.	провести дослідження, описати отримані результати. Самостійно навести приклади схожих явищ та дати їм узагальнююче пояснення. При потребі звертаючись до викладача може визначити окремі шляхи корекції або розвитку описаного явища. При виконанні завдання може поєднувати знання з кількох тем.
<i>Високий рівень знань «5» (теорчій)</i>	90-93 балів	Студент вільно володіє темою, має ґрунтовні психологічні знання; вільно відповідає на запитання, що потребують знання кількох тем; оцінює окремі нові факти, явища; судження логічні й достатньо обґрунтовані; узагальнює і систематизує матеріал у межах навчальної теми; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності.	Студент виявляє початкові творчі здібності: уміє працювати зі спеціальною літературою (наукові журнали тощо); знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, які поставив викладач, свою відповідь ілюструє схемами, прикладами з життя; проводить самоперевірку виконаної роботи; може з неповним обґрунтуванням пояснити виконання завдань підвищеного (комбінованого) рівня.
	94-97 балів	Студент вільно висловлює власні думки, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні психодіагностичні дослідження, висловлюючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності.	Використовує набуті знання в нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує особисту життєву позицію, узгоджуючи її з загальнолюдськими цінностями.

Рівень	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
	98-100 балів	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибоко розуміє суть психічних процесів та явищ; подає ідеї згідно з вивченим матеріалом, робить творчо обґрунтовані висновки; вміє аналізувати і систематизувати матеріали власних досліджень; визначає порядок особистої навчальної діяльності, самостійно оцінює її результати. Активно займається науково-дослідною роботою.	Студент самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання, формулювати психологічну проблему і визначати шляхи її розв'язання; вести дискусію з конкретного питання; проводити дослідження високої складності.

Семестровий контроль у формі *екзамену* – підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як середнє арифметичне балів за модулями.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПМР ТА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь студентів
Тестове	1 бал	Правильна відповідь на тестове завдання.
	0 балів	Неправильна відповідь на тестове завдання.
<i>Максимальна кількість балів</i>	20 балів	
Теоретичне	0-9 балів	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить стилістичні та граматичні помилки.
	10-16 балів	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
	17-23 бали	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
	24-30 балів	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
<i>Максимальна кількість балів</i>	30 балів	
Професійно-орієнтоване	50-46 балів	<ul style="list-style-type: none"> – Правильно визначено та розкрито практичну спрямованість завдання. – Визначено навчальну дисципліну та тему (або завдання практики), в межах якої виконувались аналогічні або близькі за змістом завдання. – Звернення представлене у вигляді консультативної проблеми, виробничого завдання, тренінгового запиту, тощо. – Сформульовані припущення щодо причин виникнення проблеми. – Достатня кількість, різноманітність джерел, їх відповідність проблемі; правильність бібліотечних реквізитів. – Обґрунтована потреба у консультації фахівця. Визначено фахівців, до яких можна звернутися за консультацією. – Складено перелік питань для консультації. – Багаторівневість та деталізація плану. Відповідність методів задачам, що стоять перед психологом на кожному з етапів. Перелік необхідних матеріалів. – Виділено проблемні моменти, які можуть виникнути при виконанні завдання. Проаналізовано їх можливі причини. – Продумано можливості уникнення проблемних моментів, запропоновано варіанти дій у кожній з ситуацій. – Реалістичність змодельованої ситуації. – Демонстрація використання обов'язкових методик (процедур, технік), передбачених у професійно-орієнтованому завданні. – Демонстрація використання додаткових методик

		<p>(процедур, технік).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Правильність та обґрунтованість висновків. – Реалістичність змодельованої ситуації.
	45-38 бали	<ul style="list-style-type: none"> – Правильно визначено та розкрито практичну спрямованість завдання. – Визначено навчальну дисципліну та тему (або завдання практики), в межах якої виконувались аналогічні або близькі за змістом завдання. – Звернення представлене у вигляді консультативної проблеми тощо. – Достатня кількість, різноманітність джерел, їх відповідність проблемі; правильність бібліотечних реквізитів. – Обґрунтована потреба у консультації фахівця. Визначено фахівців, до яких можна звернутися за консультацією. – Багаторівневість та деталізація плану. Відповідність методів задачам, що стоять перед психологом на кожному з етапів. Перелік необхідних матеріалів. – Виділено проблемні моменти, які можуть виникнути при виконанні завдання. – Продумано можливості уникнення проблемних моментів, запропоновано варіанти дій у кожній з ситуацій. – Демонстрація використання обов'язкових методик (процедур, технік), передбачених у професійно-орієнтованому завданні. – Демонстрація використання додаткових методик (процедур, технік). – Правильність та обґрунтованість висновків.
	30-37 балів	<ul style="list-style-type: none"> – Правильно визначено та розкрито практичну спрямованість завдання. – Визначено навчальну дисципліну та тему (або завдання практики), в межах якої виконувались аналогічні або близькі за змістом завдання. – Звернення представлене у вигляді консультативної проблеми тощо. – Достатня кількість, різноманітність джерел, їх відповідність проблемі. – Обґрунтована потреба у консультації фахівця. Визначено фахівців, до яких можна звернутися за консультацією. – Багаторівневість та деталізація плану. Відповідність методів задачам, що стоять перед психологом на кожному з етапів. – Виділено проблемні моменти, які можуть виникнути при виконанні завдання. – Продумано можливості уникнення проблемних моментів, запропоновано варіанти дій у кожній з ситуацій. – Демонстрація використання обов'язкових методик (процедур, технік), передбачених у професійно-орієнтованому завданні. – Демонстрація використання додаткових методик (процедур, технік).
	0-29 балів	<ul style="list-style-type: none"> – Правильно визначено та розкрито практичну спрямованість завдання. – Визначено навчальну дисципліну та тему (або завдання

		<p>практики), в межах якої виконувались аналогічні або близькі за змістом завдання.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Звернення представлене у вигляді консультативної проблеми тощо. – Достатня кількість, різноманітність джерел, їх відповідність проблемі. – Багаторівневість та деталізація плану. Відповідність методів задачам, що стоять перед психологом на кожному з етапів. – Виділено проблемні моменти, які можуть виникнути при виконанні завдання. – Продумано можливості уникнення проблемних моментів, запропоновано варіанти дій у кожній з ситуацій. – Демонстрація використання обов'язкових методик (процедур, технік), передбачених у професійно-орієнтованому завданні.
Максимальна кількість балів	50 балів	
Всього	100 балів	

ЗМІСТ

Мета та завдання навчальної дисципліни	2
Структура навчальної дисципліни	5
Рекомендації до організації самостійної роботи	7
Модуль 1. Теоретичні основи індивідуального консультування та терапії	9
Модуль 2. Практичні аспекти перебігу консультаційного та терапевтичного процесів	16
Вимоги до екзамену	29
Критерії оцінювання	34